

Hoe beoordeel je taalprestaties van leerlingen en hoe formuleer je opdrachten in relatie tot het ERK?

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Theun Meestringa
Ella van Kleunen

Hoe beoordeel je taalprestaties van leerlingen en hoe formuleer je opdrachten in relatie tot het ERK?

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Theun Meestringa
Ella van Kleunen

Colofon

© Alle rechten voorbehouden. Mits de bron wordt vermeld is het toegestaan om zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren dan wel op andere wijze te verveelvoudigen.

Auteurs:	Theun Meestringa Ella van Kleunen
Eindredactie:	Jacqueline Kerkhoffs
Vormgeving:	Axis Mediaontwerpers bv, Enschede
Fotografie:	Hans Oostrum Fotografie, Den Haag, Joost Grol Fotografie, Dieren, Enjoy Fotografie, Den Ham
In samenwerking met:	Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, docenten basis en voortgezet onderwijs in Friesland
In opdracht van:	Vereniging van Leraren van Levende Talen, sectie Fries

Informatie
SLO, Stichting Leerplanontwikkeling
Secretariaat vmbo-mbo
Postbus 2041, 7500 CA Enschede
Telefoon secretariaat: 053 4840 663
www.slo.nl
e-mail: secretariaat_vmbo-mbo@slo.nl

AN 5-3574.111

augustus 2008

Inhoud

Inleiding	5
1. Het beoordelen van leerlingprestaties	9
Beoordelen van leerlingprestaties volgens een format	9
Beoordelen van productieve vaardigheden	9
Beoordelingsformat voor receptieve prestaties	13
2. De taalcompetentiemeter	17
3. De opdrachtenmeter	21
4. Stappen voor het ontwerpen van opdrachten	25
Bijlagen	31
Tekstkenmerken Schrijven	32
Tekstkenmerken Spreken	34
Tekstkenmerken Gesprekken voeren	36
Tekstkenmerken Luisteren	38
Tekstkenmerken Lezen	40

Inleiding

In deze brochure geven we enkele aanwijzingen aan docenten en ontwikkelaars voor het beoordelen van leerlingprestaties en het formuleren van opdrachten voor leerlingen 'op niveau'. Werken met het Europees Taalportfolio en het *Europees Referentiekader* (Raad van Europa 2001, Nederlandse Taalunie, 2006) in school roept onder andere de vraag op hoe leerlingen kunnen laten zien dat zij werkelijk (kunnen) presteren op een bepaald niveau, en hoe docenten hen kunnen uitdagen dat te doen door ze opdrachten te geven, die taalgedrag op het beoogde niveau uitlokken.

Deze brochure is een resultaat van jarenlange ervaring met de schalen van taalbeheersing van het *Europees Referentiekader* (kortweg ERK) in het voortgezet en middelbaar beroeps- onderwijs en een jaar werken met de schalen voor het leren van Fries. In 2007 is met leraren en lerarenopleiders uit basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs in Friesland gewerkt aan het formuleren van opdrachten 'op niveau' die in lessen Fries te gebruiken zouden kunnen worden. Dit werk bouwde voort op eerder werk van SLO dat rond moderne vreemde talen in het beroepsonderwijs is uitgevoerd.

Deze brochure veronderstelt het ERK en het Europees taalportfolio als bekend. We volstaan hier met onderstaande korte introductie met enkele relevante bronnen.

Het ERK onderscheidt de volgende indeling van taalvaardigheidsniveaus: Beginnend taalgebruiker A1 en A2, Onafhankelijk taalgebruiker B1 en B2, Vaardig taalgebruiker C1 en C2. Het ERK bevat schalen voor die niveaus met descriptoren (of can-do-statements) voor de vaardigheden gesprekken voeren, spreken, luisteren, lezen en schrijven en descriptoren in schalen voor 'subvaardigheden' als bijvoorbeeld correspondentie lezen en een publiek toespreken. Deze zijn onder andere te vinden in hoofdstuk 4 van het ERK en in de publicatie *Taalprofielen* (Liemberg en Meijer, red. 2004, Enschede: NaB-MVT).

In de verschillende versies van het Europees taalportfolio worden deze descriptoren van passende voorbeelden voorzien (zie www.europeestaalportfolio.nl). Er zijn in Nederland voorbeelden voor moderne talen en Fries in het basisonderwijs, voorbeelden voor moderne talen, Nederlands als tweede taal en Fries in voortgezet onderwijs en voorbeelden voor moderne talen en Nederlands als tweede taal in beroepsonderwijs en volwasseneducatie. Daarnaast bevat het ERK in hoofdstuk 5 schalen met descriptoren voor 'kenmerken en strategieën' van de taalgebruiker. Op basis van deze gegevens zijn bijvoorbeeld de toelichtingen geschreven in de versies van het Europees taalportfolio voor Nederlands als tweede taal en Fries. Deze 'kenmerkenschalen' vormen een belangrijk instrument bij het beoordelen van leerlingprestaties en het formuleren van passende opdrachten. Overzichten van deze kenmerken zijn te vinden in de genoemde publicatie *Taalprofielen* en op de pagina's voor Fries op de SLO-site.

De brochure is als volgt opgebouwd.

1. Assessments, verheldering van de vraagstelling
2. De taalcompetentiemeter
3. De opdrachtenboom
4. Een stappenplan voor het formuleren van opdrachten

Bijlage: criteria voor het beoordelen van leerlingprestaties (kenmerkentabellen)

1. Het beoordelen van leerlingprestaties

Het Europees Taalportfolio daagt de leerling uit om te laten zien wat hij in realistische, echte situaties kan doen in een taal. In het dossier, dat onderdeel van het taalportfolio uitmaakt, verzamelt hij bewijzen van zijn kunnen.

Hoe kan de leraar beoordelen of de bewijzen van de leerling op het niveau zijn waarvoor ze als bewijsstuk worden aangedragen? Hoe kan de docent beoordelen op welk niveau de leerling zich bevindt? In dit hoofdstuk proberen we deze vragen te beantwoorden.

Typisch voor het werken met het taalportfolio is dat we meer geïnteresseerd zijn in bewijzen, dan in het formeel toetsen van de leerder. Bewijzen, vooral als het er veel zijn, geven namelijk een betrouwbaarder beeld van het kunnen van de leerling dan een toets die een eenmalige momentopname is. Daarmee willen we niet zeggen dat er helemaal niet meer getoetst hoeft te worden, maar dat we ons hier concentreren op de beoordelen van prestaties van leerlingen in realistische contexten.

Beoordelen leerlingprestaties volgens een format

Voor het beoordelen bestaat een vast format, of beter gezegd, er bestaan twee formats: een voor de productieve vaardigheden (spreken en schrijven) en een voor de receptieve vaardigheden (lezen en luisteren). De reden hiervoor is dat het product er in beide gevallen verschillend uitziet. Of iemand iets kan zeggen, kun je rechtstreeks waarnemen, maar of iemand er al lezend iets van begrepen heeft, kun je alleen indirect ontdekken: door hem vragen te stellen over de tekst, door hem een samenvatting van de tekst op correctheid te laten controleren, enzovoort.

Beoordelen van productieve vaardigheden

Het format voor het beoordelen van productieve vaardigheden noemen wij een drietraps-raket. Het is gebaseerd op het *Stalenboek Assessment voor volwassen tweedetaalleerders* (Dalderop en Teunisse, 2002. BVE-Raad, Den Bosch: Cinop. Zie op de volgende website: <http://www.cinop.nl/projecten/portfolioint2/> bij Downloaden > Casco-opdrachten.) Wij illustreren het format aan de hand van een voorbeeld van een opdracht.

De stappen van raket zijn:

1. Is de boodschap overgekomen?
2. Voldoet de prestatie aan de kenmerken op een bepaald niveau?
3. Voldoet de opdracht aan inhoudelijke eisen?

De stappen zijn in onderstaande voorbeelden steeds onderstreept.

Voorbeelden

Hieronder staan twee voorbeelden van leerlingprestaties (in het Engels) die we zullen bespreken. De principes gelden uiteraard voor alle talen, ook voor Nederlands als tweede taal en Fries.

De opdracht was:

Je Engelse vriend Richard Mayhew is jarig. Je stuurt hem een felicitatiekaart.

1. Begroet hem
2. Feliciteer hem met zijn verjaardag
3. Wens hem een prettige dag toe
4. Groet hem.

Eerste voorbeeld van een leerlingprestatie voor Engels.

There Scot	Menno Bieters	
Hapy Beursday Too you.	Binnenstraat 45	
It's me Menno	Deventer	

Beoordeling

Deze uitvoering van de opdracht levert nog geen topprestatie op, dat is duidelijk. Deze leerling beheerst de taal nog niet zo goed. Hoe helpt het ERK ons nu bij het beoordelen? Ten eerste helpt het bij het situeren van de opdracht. Op welk niveau zullen we de prestatie beoordelen? Welk taalniveau moet iemand hebben om deze schrijfoopdracht te kunnen doen? We kijken in bijvoorbeeld het *'Taalportfolio foar learlingen yn Fryslân'* (Bonset, H., A. Oosterloo, T. Meestringa (red) (2005). *Taalportfolio foar learlingen yn Fryslân*. Enschede: SLO'), kijken in de checklists op de SLO-site of op www.europeestaalportfolio.nl, of slaan *'Taalprofielen'* (Liemberg, E., D. Meijer (red)(2004). *Taalprofielen*. Enschede: NaB-MVT, (zie www.nabmvt.nl/publicaties voor een download) erop na. Wat blijkt: een felicitatiekaart schrijven is een opdracht op A1 niveau.

Nu komt het beoordelen van de prestatie. Zit deze leerling ook echt op A1-niveau?
De beoordeling gaat zoals gezegd in drie stappen.

1. Ten eerste vraagt het ERK: is de boodschap overgekomen? Heeft de jarige begrepen wat Menno wil zeggen?
Wij denken van wel.
2. Ten tweede vraagt het ERK: voldoet de prestatie aan de kenmerken van het A1 niveau?
Die kenmerken pakken we erbij (blz 98 van Taalprofielen, of de kenmerkenkaart voor Fries schrijven op de SLO-site). Daar vinden we bijvoorbeeld:

Kenmerken Niveau A1: Schrijven

Niveau: A1 Schrijven

Beheersingsniveau:

Kan een korte, eenvoudige mededeling doen, bijvoorbeeld voor het zenden van vakantiegroeten. Kan op formulieren persoonlijke details invullen, bijvoorbeeld naam, nationaliteit en adres op een inschrijvingsformulier noteren.

Tekstkenmerken productief:

- onderwerp

De teksten hebben betrekking op de schrijver zelf of op imaginaire personen.

- woordenschat en woordgebruik

Woorden en eenvoudige uitdrukkingen, over persoonlijke details en bepaalde concrete situaties.

- grammaticale correctheid

Een klein aantal eenvoudige grammaticale constructies en uit het hoofd geleerde uitdrukkingen

- spelling en interpunctie

Bekende woorden en korte zinnen zoals op eenvoudige verkeers- of ANWB borden, instructies, namen van dagelijkse objecten en namen van winkels of regelmatig gebruikte basiszinnen zijn correct overgeschreven.

Eigen adres, nationaliteit en andere persoonlijke details zijn correct gespeld.

- coherentie

Woorden of groepen van woorden zijn verbonden met behulp van basisvoegwoorden, zoals: 'en' of 'dan'.

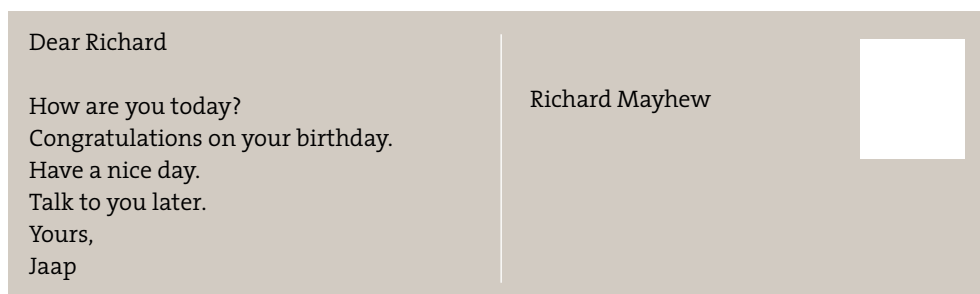
Is 'birthday' een bekend, correct overgeschreven woord? Menno kende het woord birthday duidelijk wel, maar niet de spelling. Hij had kennelijk geen gelegenheid om het woord over te schrijven. Dat geldt ook voor sommige andere woorden: als Menno de boodschap

uitgesproken had in plaats van geschreven was het misschien wel prima geweest. Wat we constateren is dat Menno op alle kenmerken, met name wat betreft spellen nog heel laag in A1 zit.

3. Als derde kijken we naar de vraag of de opdracht voldoet aan de inhoudelijke vereisten. Richard Mayhew moest begroet worden, gefeliciteerd, een prettige dag gewenst, en gegroet ten afscheid. Drie van deze vier zaken zijn gebeurd. Menno heeft Richard echter Scot genoemd en de kaart aan zichzelf geadresseerd. Aan de inhoudelijke vereisten van de opdracht is dus niet geheel voldaan.

Onze conclusie is: Menno zit wat betreft Engels schrijven nog helemaal onderin de range A1. Uit deze opdracht blijkt dat hij nog niet op A1 zit. We wijzen hem op wat al wel goed ging met woordenschat en met spellen en wat beter kan, en we laten hem oefenen met felicitatiekaarten lezen en schrijven.

Tweede voorbeeld van een leerlingprestatie voor Engels.

Nu zien we het meteen: de boodschap komt over, de prestatie voldoet aan de eisen voor A1, en ook aan de inhoudelijk eisen van de opdracht. Jaap zit duidelijk op niveau A1. Let op: misschien zit Jaap zelfs wel op een hoger niveau, maar dat kunnen we uit deze prestatie niet afleiden. Daarvoor moeten we hem eerst een opdracht geven op A2-niveau.

We vatten het format nog eens samen. De beoordeling gaat in drie stappen.

1. Ten eerste vraagt het ERK: is de boodschap overgekomen?
2. Ten tweede vraagt het ERK: voldoet de prestatie aan de kenmerken van het ERK niveau? (De kenmerken zijn te vinden in Taalprofielen, of de kenmerkenkaart voor Fries schrijven op de SLO-site).
3. Als derde kijken we naar de vraag of de opdracht voldoet aan de inhoudelijke vereisten. Uiteraard betekent dit dat je vooraf goed moet nadenken over waaraan je vindt dat de opdracht inhoudelijk moet voldoen, en uiteraard moet de kandidaat hiervoor geïnformeerd worden.

Beoordelingsformat voor receptieve prestaties

Voor het beoordelen van receptieve taken is niet zo'n eenvoudige richtlijn te geven. Het luisteren en lezen vindt 'in het hoofd' plaats en is alleen indirect te beoordelen. Gebruikelijk is vragen te laten beantwoorden over de tekst (zie de centrale examens leesvaardigheid en de luistertoetsen van het Cito). Een andere manier is de lezer te laten beoordelen of in hoeverre een samenvatting van het gelezene of beluisterde klopt. Ten slotte kun je soms uit gedrag van de lezer of luisteraar opmaken in hoeverre de boodschap is overgekomen: bij instructies, zoals een recept, kan aan het resultaat van de uitvoering (de taart) afgelezen worden hoe goed de receptie gegaan is, van een telefoongesprek kunnen de gemaakte aantekeningen laten zien of het gesprek goed begrepen is. Maar niet elke lees- en luister-taak is daarvoor geschikt.

In alle gevallen moet je voor receptieve opdrachten een betrouwbare beoordelingsprocedure hebben. Lees- en luisteropdrachten bestaan meestal uit een aantal onderdelen (meestal vragen) waarvan we vooraf weten welk antwoord (bij gesloten vraag) of (range van) antwoorden (bij open vraag) we verwachten.

Het gaat dus om:

1. een beoordelingsmodel en
2. een weging.

Een beoordelingsmodel geeft ons de goede antwoorden, een weging geeft het aantal punten aan dat we per goed antwoord willen toekennen en het aantal punten dat nodig is om een voldoende te halen. Het is niet mogelijk om een taakafhankelijk beoordelingsmodel te formuleren: elke taak stelt zijn eigen eisen, en die eisen zijn ook nog eens afhankelijk van het niveau waarop de taak uitgevoerd wordt.

Beoordeling vragen		
1. 3/drie (huisartsen)	8 uur per week	8 uur per week
2. Tiel / Tielse regio	0	1
3. (03440) 134 84	0	1
4. om 12.00 (uur) van 12.00 (uur) tot 13.00 (uur) van 12 tot 1 tussen 12.00 en 13.00 (uur)	0	1
5. (A.J.) (huisarts) Meijssen	0	1

Bijvoorbeeld bij vijf vragen over een folder van een huisartsengroep *Uit: Dalderop en Teunisse, 2002. Voorbeeldopdracht: Globaal en gedetailleerd tekstbegrip, A2 en B1*

Het beslismodel hierbij is: Als een cursist 4 van de 5 vragen goed heeft beantwoord, kan deze opdracht in het portfolio worden opgeslagen als een bewijs voor de subvaardigheid 'oriënterend lezen' op niveau A2. Als een cursist alle 5 vragen goed heeft beantwoord, kunt

u besluiten de tekst nogmaals voor te leggen. In dat geval gebruikt u vragen om de subvaardigheid 'Lezen om informatie op te doen' te beoordelen (niveau B1).

Meer informatie en uitgebreide voorbeelden van beoordelingsmodellen zijn te vinden in het *Stalenboek assessment NT2*. Dalderop en Teunisse, 2002. (Zie <http://www.cinop.nl/projecten/portfoliont2> bij Downloaden > Casco-opdrachten, bijvoorbeeld de voorbeeldopdracht: Globaal en gedetailleerd tekstbegrip, A2 en B1)

2. De taalcompetentiemeter

Het ERK representeert de natuurlijke groei die iemand doormaakt in het leren beheersen van de taal. Gezien vanuit de situaties die iemand in de vreemde taal aankan. Je kunt het ERK dus zien als een soort 'boom' van groei.

Prestatieboom

Vanuit die gedachte heeft SLO enkele jaren geleden de Taalcompetentiemeter ontwikkeld: per niveau wordt daar een compacte indruk gegeven van wat iemand op dat niveau typisch kan. Dus prestaties die iemand kan leveren. Zowel qua luisteren, lezen, spreken en schrijven. Met deze Taalcompetentiemeter dient om mensen snel een idee te geven van wat het ERK inhoudt.

Dit 'boompje' van prestaties ziet er als volgt uit:

Vreemde talen competentiemeter

- Kan moeiteloos een presentatie houden over een complex onderwerp
  - Kan elke brief en e-mail begrijpen
- Kan vloeiend en spontaan reageren
  - Kan uitvoerige verslagen maken
- Kan vlot meedoen aan discussies:
Well I do agree, but on the other hand..
  - Gevoelens genuanceerd uiten kan op B2: how delightful!
- Kan zakelijke en formele brieven schrijven
- Complexe teksten hebben geen geheimen meer!
- Over vertrouwde onderwerpen praten met een Duitse bezoeker: wie herrlich!
  - Kan een eenvoudige brief schrijven in de vreemde taal
- Kan een advies geven aan een Spaanse klant
- Kan zich redden op reis: een hotel boeken in Frankrijk
- Vragen naar je favoriete gerechten in het Engels kan op A2
  - Kaartjes voor de trein kopen in het buitenland
- Eenvoudige instructies opvolgen: Prenez vos livres!
  - Een eenvoudig telefoontje: Bakker am Apparat!
- Iets vragen, iets aanbieden, kan al op A1
  - Kennismaken in het Duits?
  - Een groet op een briefkaart schrijven lukt al op A1

Naar C2

C1

B2

B1

A2

A1

3. De opdrachtenmeter

Tijdens de conferentie met experts Fries kwam het idee op om ook voor opdrachten een boompje te ontwerpen, zoals de taalcompetentiemeter er een is voor het beoordelen van prestaties. Deze 'meter' moet dus docenten ondersteunen bij het zoeken van een antwoord op de vraag: wat kan ik (als docent) mijn leerlingen laten doen op een bepaald Europees taalniveau? Wat voor opdrachten kan ik ze geven, zodat ze hun taalbeheersing kunnen tonen?

Hieronder geven we de opdrachtenmeter op twee manieren weer: per niveau en per vaardigheid. Ze zijn puur als inspiratie bedoeld, om het ontwerpen van opdrachten op niveau te vereenvoudigen.

De uitdaging van het ontwerpen van zo'n boompje, is om per niveau de meest pregnante voorbeelden van opdrachten weer te geven. Of dit is gelukt, laten we aan het oordeel van de lezer over.

Geeft de opdrachtenboom u als docent een antwoord op de vraag: wat voor taken kan ik een leerling op een bepaald taalniveau laten doen?

De opdrachtenmeter

C1

Lezen C1	Snel (bijv. in 2 minuten) in enkele lange, complexe artikelen over een bepaald onderwerp opzoeken of deze bepaalde vooraf gegeven feiten bevestigen, bijv. t.b.v. een scriptie
Luisteren C1	Uit twee complexe interviews over een onderwerp de belangrijke overeenkomsten en verschillen in standpunten halen
Schrijven C1	Een complex essay dat fouten bevat met behulp van gegeven informatie verbeteren
Gesprekken / spreken C1	In een complexe discussie (op basis van films of artikelen) een standpunt verdedigen en soepel omgaan met interrupties en tegenspraak

B2

Lezen B2	In twee of meer complexe artikelen over een bepaald onderwerp overeenkomsten ontdekken, bijvoorbeeld t.b.v. een scriptie
Luisteren B2	Een onvolledige samenvatting van twee of meer niet alledaagse documentaires over een bepaald onderwerp aanvullen.
Schrijven B2	Een uitgebreide sollicitatiebrief aanvullen en aanpassen op basis van nieuwe beschikbare gegevens
Gesprekken / spreken B2	Mondeling een korte samenvatting van diverse teksten geven en er commentaar op vragen

B1

Lezen B1	Vooraf uit uitgebreide informatie over een te bezoeken theaterstuk (te lezen boek, film) een lijstje van hoofdpersonen/typering opstellen om anderen te kunnen informeren
Luisteren B1	Vergelijking tussen twee interviews en een kort informatieoverzicht (factsheet) over een bepaald onderwerp. Waar zitten verschillen?
Schrijven B1	Van een emotioneel kladge in de doeltaal een formele klachtenbrief maken
Gesprekken / spreken B1	Toedracht van een uitgebreide gebeurtenis aan de hand van input (film of tekst) kunnen geven en bespreken.

A2

Lezen A2	Op zoek naar nieuws over iets, snel (bijv. in 2 minuten) bepalen of er in een bepaald krantenartikel iets over staat.
Luisteren A2	Relevante informatie uit een korte luistertekst begrijpen (bijv. weerbericht)
Schrijven A2	Een briefje schrijven om een afspraak te verzetten
Gesprekken / spreken A2	Telefonisch een complex getal kunnen opvragen (telefoonnummer, bestelnummer)

A1

Lezen A1	Aanwijzingen volgen op een (kaartjes)automaat (voor openbaar vervoer)
Luisteren A1	Bekende woorden herkennen uit een kort bericht (op station, in een instructie)
Schrijven A1	Een felicitatiekaart schrijven
Gesprekken / spreken A1	Ingaan op een vraag naar privé-gegevens

De opdrachtenmeter per vaardigheid

Lezen

Lezen C1	Snel (bijv. in 2 minuten) in enkele lange, complexe artikelen over een bepaald onderwerp opzoeken of deze bepaalde vooraf gegeven feiten bevestigen, bijv. t.b.v. een scriptie
Lezen B2	Uit twee complexe interviews over een onderwerp de belangrijke overeenkomsten en verschillen in standpunten halen
lezen B1	Vooraf uit uitgebreide informatie over een te bezoeken theaterstuk (te lezen boek, film) een lijstje van hoofdpersonen/typering opstellen om anderen te kunnen informeren
lezen A2	Op zoek naar nieuws over iets, snel (bijv. in 2 minuten) bepalen of er in een bepaald krantenartikel iets over staat.
lezen A1	Aanwijzingen volgen op een (kaartjes)automaat (voor openbaar vervoer)

Luisteren

Luisteren C1	Uit twee complexe interviews over een onderwerp de belangrijke overeenkomsten in standpunten halen
Luisteren B2	Een onvolledige samenvatting van twee of meer niet alledaagse documentaires over een bepaald onderwerp aanvullen
Luisteren B1	Vergelijking tussen twee interviews en een kort informatieoverzicht (factsheet) over een bepaald onderwerp. Waar zitten verschillen?
Luisteren A2	Relevante informatie uit een korte luistertekst begrijpen (bijv. weerbericht)
Luisteren A1	Bekende woorden herkennen uit een kort bericht (op station, in een instructie)

Schrijven

Schrijven C1	Een complex essay dat fouten bevat met behulp van gegeven informatie verbeteren
Schrijven B2	Een uitgebreide sollicitatiebrief aanvullen en aanpassen op basis van nieuwe beschikbare gegevens
Schrijven B1	Van een emotioneel kladje in de doeltaal een formele klachtenbrief maken
Schrijven A2	Een briefje schrijven om een afspraak te verzetten
Schrijven A1	Een felicitatiekaart schrijven

gesprekken/spreken

Gesprekken/spreken C1	In een complexe discussie (op basis van films of artikelen) een standpunt verdedigen en soepel omgaan met interrupties en tegenspraak
Gesprekken/spreken B2	Mondeling een korte samenvatting van diverse teksten geven en er commentaar op vragen
Gesprekken/spreken B1	Toedracht van een uitgebreide gebeurtenis aan de hand van input (film of tekst) kunnen geven en bespreken.
Gesprekken/spreken A2	Telefonisch een complex getal kunnen opvragen (telefoonnummer, bestelnummer)
Gesprekken/spreken A1	Ingaan op een vraag naar privé-gegevens

4. Stappen voor het ontwerpen van opdrachten

Betrouwbare bewijzen van wat iemand kan, kun je verzamelen door het geven van assessmenttaken: taken waarin je precies omschrijft wat de bedoeling is, wat het niveau is waarop de taak zicht bevindt, wat de opdracht is en de situatie, en wat je verwacht van het resultaat.

De formulering van dergelijke opdrachten is redelijk complex, maar goed te doen. Om het snel en zorgvuldig te doen, is onderstaand stappenplan beproefd.

1. **Wat?** Bepaal de (sub)vaardigheid en het niveau waarvoor de opdracht ontworpen moet worden.
2. **Wat precies?** Kijk in *Taalprofielen* (Liemberg, E., D. Meijer (red) (2004). *Taalprofielen*. Enschede: NaB-MVT, (zie www.nabmvt.nl/publicaties voor een download), in checklists van een taalportfolio en op www.europeestaalportfolio.nl naar de voorbeelden. Kies een van de voorbeelden of laat u inspireren tot een vergelijkbare taak.
3. **Realistisch en uitvoerbaar?** Formuleer de taak zodanig dat hij voor de leerling realistisch is (het past in zijn dagelijks leven in of buiten school) en uitvoerbaar (in tijd en met beschikbare bronnen).
4. **Op niveau?** Controleer of de beoogde output van de leerling kan voldoen aan de kenmerken die voor het niveau beschreven zijn. Gebruik bijvoorbeeld de kenmerkentabellen. In de bijlagen zijn kenmerkentabellen voor de vijf vaardigheden lezen, luisteren, spreken, gesprekken voeren en schrijven opgenomen, die afgeleid zijn van *Taalprofielen* en gebruikt in de projecten Fries, en die voor t1/t2-onderwijs bruikbaar zijn gebleken. Pas zonodig de taak aan.
5. **Efficiënt?** Controleer of de taak efficiënt is (of is de leerling veel tijd kwijt met andere dingen, zoals een kalender maken, een weblog ontwerpen of bronnen zoeken?). Stel de formulering zonodig bij.
6. **Expliciet?** Controleer of de beoordelingspunten expliciet zijn. Stel de formulering zonodig bij.
7. **Afgerond?** Controleer of het een afgeronde taak betreft. Stel de formulering zonodig bij.
8. **Haalbaar?** Controleer of de (beoordelingen van de) taak uitvoerbaar is voor de docent (of is er nog veel voorwerk nodig). Stel de formulering zonodig bij.

Dit stappenplan bleek goed te werken, maar bij het formuleren van zo'n taak kan een vast format heel behulpzaam zijn. Er zijn allerlei formats te verzinnen, maar hieronder staat het format dat gebruikt wordt voor de leerzame activiteiten in het Europees taalportfolio. Het onderstaande format is ontwikkeld door CPS en SLO, en de toelichting erbij luidt als volgt (met dank aan Bas Trimbos Trimbos, B. (2007). *Format instructie definitief versie 3*. SLO: Enschede, interne notitie).

Taak			
Indicatie niveau ERK:	Vaardigheid; bij deze taak ligt het accent op:	Duur: 25/50/75/100 minuten	Taal:
Product:			
Producteisen:			
Situatie/thema:		Stappenplan (on-line/off-line bronnen):	
Rolverdeling (optioneel)			
Leerversterkers:		Evaluatie: Je hebt het goed gedaan als:	

Toelichting

Om taakgerichte leerzame activiteiten te ontwikkelen wordt gebruik gemaakt van een mal. Deze mal houdt rekening met de verschillende onderdelen die in ieder geval aan bod moeten komen. Achtergrond is de schijf van vijf (*Schijf van vijf, vijf ingrediënten voor gezond vreemdetalenonderwijs*. Zie: <http://www.kennisnet.nl/thema/talenquest/docenten/schijfvanvijf/>), waaraan gezond vreemde talenonderwijs moet voldoen. Bij ieder onderdeel van de mal wordt een korte toelichting gegeven, ondersteund met voorbeelden, zodat de ontwikkelaar vanuit een vast stramien werkt aan leerzame activiteiten. Om na te gaan of de leerzame activiteit ook daadwerkelijk leerzaam en taakgericht is, kan gebruik gemaakt worden van een gedeelte van de meetlat voor een talenquest. (De onlinemeetlat voor talenquest is te vinden op http://webquest.kennisnet.nl/talenquest/talenquest_beoordelen/.) Voor het vaststellen of de activiteit leerzaam is, wordt gebruik gemaakt van de onderdelen 8 t/m 15 van de meetlat. Om te checken hoe taakgericht de activiteit is, wordt gebruik gemaakt van de onderdelen 16 t/m 19.

De niveaus waarop ontwikkeld wordt zijn de niveaus van het ERK. De receptieve vaardigheden zijn de sleutel om de “input” te verzorgen. “Input” is één van de vijf ingrediënten voor gezond vreemde talenonderwijs. De receptieve vaardigheden zijn lees- en kijk/luistervaardigheid. De productieve vaardigheden, spreken, gesprekken voeren en schrijfvaardigheid worden gebruikt als output (eveneens één van de vijf ingrediënten voor gezond vreemde talenonderwijs). Iedere leerzame activiteit mondt uit in een product van één van de productieve vaardigheden waarbij, zoals gezegd, gebruik wordt gemaakt van de receptieve vaardigheden. De nadruk bij de leerzame activiteiten komt dus te liggen op 1 vaardigheid. Andere vaardigheden worden dan gebruikt om bijvoorbeeld de input te geven.

Een volledige opdracht omvat onderstaande elementen, maar het is niet altijd nodig en noodzakelijk alle elementen vulling te geven.

- Een omschrijving van de taak.
- De vaardigheid die het betreft.
- Het niveau van het Europees Taalportfolio waar de opdracht bij hoort (de website geeft de taak weer bij de betreffende can-do's, met voorbeelden en toelichtingen).
- De tijd die er ongeveer mee gemoeid is.

- De taal waarvoor de opdracht gemaakt is.
- Welk product er opgeleverd moet worden.
- Welke eisen er aan het product gesteld worden (inhoud, omvang).
- De (realistische of would-be realistische) situatie waarbinnen de taak uitgevoerd kan worden.
- Een stappenplan dat de leerling kan helpen de taak uit te voeren.
- (Optioneel) de hulpmiddelen en een rolverdeling (bij gesprekken voeren bijvoorbeeld).
- Optioneel Leerversterkers.
- Evaluatie (op welke punten de prestatie beoordeeld zal worden).

Met het stappenplan en het format zijn bijvoorbeeld de twee volgende opdrachten gemaakt.

Taak: <i>Affiche</i>			
Indicatie niveau ERK: A1	Vaardigheid; bij deze taak ligt het accent op: Schrijven	Duur: 25/50/75/100 minuten 45 minuten	Taal: Frysk
Product: <i>Een gekleurde affiche (A4 of A3)</i>			
Producteisen: <i>Zorg voor een aantrekkelijke opmaak en een goede bladvulling. De spelling van de Friese woorden is in orde.</i>			
Situatie/thema: <i>Je wilt alle leerlingen laten weten dat er een leuk feest is waar ze naartoe moeten. Je maakt een affiche (op de computer) voor een klassefeest op school.</i>		Stappenplan (on-line/off-line bronnen): <i>Noem de volgende punten op je affiche:</i> - <i>Voor wie?</i> - <i>Wanneer?</i> - <i>Waar?</i> - <i>Hoe laat?</i> - <i>Entree?</i> - <i>Wat gebeurt er die avond?</i>	
Rolverdeling (optioneel)			
Leerversterkers:		Evaluatie: <i>Je hebt het goed gedaan als: De affiche er aantrekkelijk uitziet en de nodige informatie bevat</i>	

Taak: Profyl			
Yndikaasje nivo ERK:	Feardigens; by dizze taak leit de klam op:	Tiid: 25/50/75/100 minuten	Taal:
B1	Skriuwe	25 minuten	Frysk
Product: <i>In profyl op in foarum- of freoneside op ynternet</i>			
Producteisen: <i>Neist de saaklike gegevens is der ek in aardige tekst fan minstens 100 wurden.</i>			
Situasje/tema: <i>Do wolst meidwaan oan in foarum op ynternet.</i>		Stappeplan (on-line/off-line bronnen): <ul style="list-style-type: none"> - <i>Sykje op ynternet in Frysk foarum.</i> - <i>Meitsje in profyl oan op ynternet en fertel koart wat oer dysels.</i> - <i>Folje de gegevens yn.</i> - <i>Fertel ek wêr't sto berne bist en wat dyn hobby;s binne, watsto aardich fynst en wêrst in genôch fan hast. Fertel ek oer dyn takomstplannen.</i> - <i>Printsje de side út.</i> 	
Rolferdieling (opsjoneel)			
Learefersterkers: <i>Wurdboeken, staveringshifker, ensfh.</i>		Hifkje: <i>Do hast it goed dien as: it profyl de nedige ynformaasje befettet, yn it bysûnder in aardige tekst oer dysels. Der kin wolris in inkelde staverings- en sinbouflater yn sitte, mar de lêzer kin it goed begripe.</i>	

Daarmee kunnen de leerlingen aan de slag. Of ze op niveau zullen presteren, moet dan nog blijken, maar een goede opdracht is een goed begin.

Bijlagen

Tekstkenmerken Schrijven

Tekstkenmerken Spreken

Tekstkenmerken Gesprekken voeren

Tekstkenmerken Luisteren

Tekstkenmerken Lezen

Tekstkenmerken Schrijven/Skriuwe

	A1	A2	B1	B2	C1
onderwerp	De teksten hebben betrekking op de schrijver zelf en op aanwezige zaken.	De tekst heeft betrekking op de directe eigen omgeving van de schrijver of eenvoudige alledaagse situaties.	De teksten handelen over vertrouwde onderwerpen met betrekking tot de leefwereld van de schrijver of over alledaagse zaken.	De tekst heeft betrekking op zaken die behoren tot de interessefeer of de ervaringswereld van de schrijver.	Ontwerpen kunnen vrij ingewikkeld zijn en zeer verscheiden van aard: algemene, wetenschappelijke, beroepsmatige of alledaagse onderwerpen kunnen aan de orde komen.
woordenschat en woordgebruik	Woorden en eenvoudige uitdrukkingen, over bepaalde concrete situaties.	Standaardpatronen en kleine groepen van woorden waarmee beperkte informatie wordt overgebracht.	De woordenschat is toereikend om eventueel met behulp van omschrijvingen over vertrouwde onderwerpen, zoals familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen te schrijven.	Voldoende taal om duidelijke beschrijvingen te geven, en meningen te verkondigen over de meeste algemene onderwerpen.	De tekst verraadt een goede beheersing van een breed scala aan taal. De schrijver heeft formuleringen geleerd waarmee hij/zij zich helder en in een gepaste stijl kan uitdrukken zonder zich te beperken in wat hij/zij wil zeggen.
grammaticale correctheid	Een klein aantal eenvoudige grammaticale constructies.	Eenvoudige constructies, echter systematisch met elementaire fouten.	Redelijk correct gebruik van frequente 'routines' en patronen die horen bij voorspelbare situaties.	Vertoont een vrij uitgebreide beheersing van de grammatica. Er zijn geen fouten die de begrijpelijkheid in de weg staan.	Consequent accuraat gebruik van de grammatica. Fouten zijn zeldzaam.
spelling en interpunctie	Bekende woorden en korte zinnen zoals instructies, namen van dagelijkse objecten en of regelmatig gebruikte basiszinnen zijn correct overgeschreven.	Korte zinnen over alledaagse onderwerpen - zijn correct overgeschreven. Spelling van korte woorden die binnen het mondelinge vocabulaire van de schrijver vallen is fonetisch redelijk correct (volgt echter niet noodzakelijk de standaard spellingsconventies).	Lopende tekst die over het algemeen in het geheel begrijpelijk is. Spelling, interpunctie en lay-out zijn in de meeste gevallen accuraat genoeg om te volgen.	Duidelijke, begrijpelijke, lopende tekst waarbij tekstconventies zoals indeling in paragrafen en standaard lay-out zijn toegepast. Spelling en interpunctie zijn redelijk accuraat	Lay-out, paragraafindeling en interpunctie zijn consistent en ondersteunen het begrip bij de lezer. De spelling is accuraat, afgezien van enkele verschrijvingen.
coherentie	Woorden, groepen van woorden en zinnen zijn verbonden met behulp van basisvoegwoorden, zoals: 'en' of 'dan'.	Groepen woorden en zinnen zijn verbonden met behulp van eenvoudige voegwoorden, zoals: 'en', 'maar' en 'omdat'.	Een korte samenhangende tekst met gebruik van nevenschikkende- en onderschikkende voegwoorden.	Een gelimiteerd aantal middelen voor tekstcohesie is aangewend om de uitingen van de schrijver te verbinden tot een heldere, coherente tekst, hoewel dat in een lange tekst niet altijd even goed is gelukt.	De duidelijke, goed lopende en goedgestructureerde tekst vertoont een goed gebruik van structuurpatronen, verbindingswoorden en andere middelen voor tekstcohesie.

A1	A2	B1	B2	C1
strategieën: plannen	(geen descriptor op dit niveau)	Gebruik van nieuwe woorden en woordcombinaties om effect ervan te onderzoeken	Plaat wat er gezegd zal worden met welke woorden, rekening houdend met het effect ervan.	Als B2
strategieën: compenseren	(geen descriptor op dit niveau)	Kenmerken of andere woorden gebruiken om zaken te beschrijven die (nog) niet (meer) benoemd kunnen worden.	Kan omschrijvingen en parafraseringen gebruiken om gaten in de (vak)taal te verbergen.	Als B2
strategieën: monitoren en herstellen	(geen descriptor op dit niveau)	Misverstanden herstellen door andere woorden te gebruiken als de ander aangeeft dat er iets niet klopt.	- Kan vergissingen en fouten corrigeren wanneer hij/zij zich daar bewust van wordt of als ze leiden tot niet begrijpen. - Kan een aantekening maken van 'favoriete fouten' en zijn/haar taal daar bewust op controleren.	Als B2

Tekstkenmerken Spreken/Sprekke

	A1	A2	B1	B2	C1
onderwerp	Concrete zaken betreffende de spreker zelf, zijn directe omgeving en personen uit die omgeving.	De onderwerpen zijn alledaags en vertrouwd.	Het onderwerp is vertrouwd, valt binnen de persoonlijke belangstelling of heeft betrekking op het dagelijks leven of de eigen school...	De onderwerpen kunnen algemeen, wetenschappelijk of beroepsmatig van aard zijn of te maken hebben met vrijetijdsbesteding	De onderwerpen zijn algemeen, wetenschappelijk, beroepsmatig of alledaags van aard. De onderwerpen kunnen buiten het eigen kennisgebied liggen en abstract en complex zijn met een specialistisch karakter.
woordenschat en woordgebruik	Beperkte woordenschat en eenvoudige uitdrukkingen, over persoonlijke details en bepaalde concrete situaties.	Een beperkte hoeveelheid woorden waarmee beperkte informatie wordt overgebracht in eenvoudige alledaagse situaties.	De woordenschat is toereikend om vertrouwde onderwerpen, zoals familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen te beschrijven.	De woordenschat is toereikend om duidelijke beschrijvingen te geven, en meningen te verkondigen over de meeste algemene onderwerpen. Het valt niet op dat de spreker naar woorden moet zoeken.	De ruime woordenschat maakt een helder betoog in een gepaste stijl mogelijk, zonder beperkingen in wat de spreker heeft te zeggen.
grammaticale correctheid	Eenvoudige grammaticale constructies	Correct gebruik van eenvoudige constructies, maar bevat nog systematische fouten.	Accuraat gebruik van frequente 'routines' en patronen die horen bij over het algemeen voorspelbare situaties.	Vertoont een uitgebreide beheersing van de grammatica en maakt gebruik van complexe zinsvormen.	Het gebruik van de grammatica is voortdurend accuraat.
vloeiendheid	Korte, geïsoleerde uitingen, vooral standaarduitdrukkingen, met veel pauzes om te zoeken naar uitdrukkingen, de uitspraak van minder bekende woorden, en om storingen in de communicatie te herstellen.	Nog af en toe pauzes, valse starts en herformuleringen.	De spreker is goed te volgen. Pauze, valse starts en herformuleringen komen niet vaak meer voor..	Stukken tekst worden in een vloeiend tempo geproduceerd, alhoewel de spreker soms aarzelt wanneer hij/zij zoekt naar ongebruikelijke patronen en uitdrukkingen. Er zijn nog maar weinig opvallend lange pauzes.	De spreker drukt zich vloeiend en spontaan uit. Alleen een conceptueel moeilijk onderwerp kan een natuurlijke, vloeiende woordenstroom in de weg staan.
coherentie	Woorden of groepen van woorden zijn verbonden door middel van basisvoegwoorden, zoals: 'en' of 'dan'.	Groepen woorden zijn verbonden door middel van eenvoudige voegwoorden, zoals: 'en', 'maar' en 'omdat'.	Series van kortere, eenvoudige afzonderlijke elementen zijn verbonden tot een samenhangende lineaire reeks van punten.	De spreker maakt gebruik van een beperkt aantal middelen voor tekstcohesie om zijn/haar uitingen te verbinden tot een heldere, coherente tekst, hoewel dat in een lange bijdrage niet altijd even goed lukt.	De tekst loopt goed en is goed gestructureerd, en vertoont een goed gebruik van structuurpatronen, verbindingswoorden en andere manieren om tekstcohesie tot stand te brengen.

	A1 (geen descriptor op dit niveau)	A2 - Kan geschikte formuleringen uit zijn/haar repertoire oproepen	B1 - Kan uitwerken hoe hij/zij de belangrijkste informatie die hij/zij wil overbrengen kan communiceren door alle beschikbare bronnen te gebruiken en door zich te beperken tot de middelen die hij/zij kan vinden waarmee hij/zij zich uit kan drukken. - Kan nieuwe combinaties en uitdrukkingen uitproberen, daarbij feedback vragend.	B2 - Kan plannen wat er gezegd moet worden en de middelen om het te zeggen, rekening houdend met het effect op de ontvanger.	C1 Als op B2.
strategieën: plannen		- Kan aangeven wat hij/zij bedoelt door ernaar te wijzen. - Kan een ongeschikt woord uit zijn/haar repertoire gebruiken en verhelderen wat hij/zij wil zeggen door te gebaren.	- Kan een niet-Fries woord uit de moedertaal een Fries accent geven en om bevestiging vragen. - Kan een eenvoudige woordbetekenis gebruiken die over eenkomt met het concept dat hij/zij wil uitdrukken en 'correctie' vragen.	- Kan omschrijvingen en parafrases gebruiken om hiaten in woordenschat en zinsstructuur te verbergen.	Als op B2.
strategieën: compenseren	(geen descriptor op dit niveau)	(geen descriptor op dit niveau)	- Kan vergissingen en fouten corrigeren wanneer hij/zij zich daar bewust van wordt of als ze leiden tot niet begrijpen. - Kan een aantekening maken van 'favoriete fouten' en zijn/haar taal daar bewust op controleren.	- Kan herformuleren wat hij/zij wil zeggen zonder daarbij de 'flow of speech' te onderbreken.	
strategieën: monitoren en herstellen	(geen descriptor op dit niveau)	(geen descriptor op dit niveau)	- Kan opnieuw beginnen en een andere tactiek gebruiken wanneer communicatie mislukt. - Kan om bevestiging vragen dat een vorm correct gebruikt is. - Kan opnieuw met een andere ingang beginnen als de communicatie stopt.		

Tekstkenmerken Gesprekken voeren/Prate

	A1	A2	B1	B2	C1
onderwerp	Onderwerpen zijn eenvoudig en vertrouwd of gereleerd aan directe behoeften	De onderwerpen zijn alledaags en vertrouwd, of hebben betrekking op schoolse taken.	Het onderwerp is vertrouwd, valt binnen de persoonlijke belangstelling of heeft betrekking op het dagelijks leven of de eigen school.	De onderwerpen kunnen algemeen, wetenschappelijk of beroepsmatig van aard zijn of te maken hebben met vrijetijdsbesteding	De onderwerpen zijn algemeen, wetenschappelijk, beroepsmatig of alledaags van aard. De onderwerpen kunnen buiten het eigen kennisgebied liggen en abstract en complex zijn met een specialistisch karakter.
woordenschat en woordgebruik	Beperkt tot een klein repertoire van woorden en eenvoudige uitdrukkingen, over persoonlijke details en bepaalde concrete situaties.	Een beperkte hoeveelheid woorden waarmee beperkte informatie wordt overgebracht m.b.t. eenvoudige alledaagse situaties.	De woordenschat is toereikend om over alledaagse onderwerpen, zoals familie, hobby's, werk, reizen en actuele gebeurtenissen te spreken.	Taal is toereikend om duidelijke beschrijvingen te geven, en meningen te verkondigen over de meeste algemene onderwerpen. Een enkele maal komt een minder gebruikelijk of minder passend woord voor. Het is echter meestal duidelijk wat wordt bedoeld.	Correct en flexibel gebruik van een breed scala aan taalmiddelen, waardoor de stijl helder en gepast is en nuances redelijk precies worden weergegeven.
grammaticale correctheid	Beperkt tot een klein aantal eenvoudige grammaticale constructies en uit het hoofd geleerde uitdrukkingen.	Correct gebruik maken van eenvoudige constructies, bevat echter ook systematisch elementaire fouten.	Accuraat gebruik van frequente routines en patronen die horen bij voorspelbare situaties. Redelijke accuraat gebruik van andere grammaticale structuren.	De grammatica is redelijk correct. Eventuele kleine afwijkingen doen geen afbreuk aan de begrijpelijkheid en worden vaak hersteld. Enige complexe zinsvormen komen voor.	Fouten zijn zeldzaam, moeilijk te ontdekken en worden over het algemeen, wanneer ze wel voorkomen, direct gecorrigeerd.
vloeiendheid	Beperkt tot korte, geïsoleerde, uitingen, voornamelijk standdaaruitdrukkingen, met veel pauzes om te zoeken naar uitdrukkingen, de uitspraak van minder bekende woorden, en het herstellen van storingen in de communicatie.	Nog af en toe pauzes, valse starts en herformuleringen.	Pauzes, valse starts en herformuleringen komen niet vaak meer voor,	Het tempo is over het algemeen en voor langere gedeelten vloeiend, alhoewel ook aanzetters voorkomen waar de spreker zoekt naar ongebruikelijke patronen en uitdrukkingen. Er zijn nog maar weinig opvallend lange pauzes.	De uitdrukkingwijze is vloeiend en spontaan. Het gesprek verloopt zonder zichtbare inspanning. Alleen een conceptueel moeilijk onderwerp kan een natuurlijke, vloeiende woordenstroom in de weg staan.
coherentie	Het verband tussen woorden of groepen van woorden wordt aangegeven met basisvoegwoorden, zoals: 'en' of 'dan'.	Groepen woorden zijn verbonden met eenvoudige voegwoorden, zoals: 'en', 'maar' en 'omdat'.	Series van kortere, eenvoudige afzonderlijke elementen zijn verbonden tot een samenhangende lineaire reeks van punten.	Helderheid en coherentie wordt bewerkstelligd door middel van een beperkt aantal verbindingswoorden, hoewel dat in een lange bijdrage niet altijd even goed lukt.	Door een goed gebruik van verbindingswoorden en andere middelen om tekstcohesie tot stand te brengen loopt de tekst goed en is deze ook goedgestructureerd.

A1 (geen descriptor op dit niveau)	A2	B1	B2	C1
<p>strategieën: beurt nemen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan om aandacht vragen. - Kan eenvoudige technieken gebruiken om een korte conversatie te beginnen, op gang te houden en te beëindigen. - Kan het initiatief nemen tot eenvoudige face-to-face conversatie, kan deze in stand houden en beëindigen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan het initiatief nemen tot eenvoudige face-to-face conversatie over onderwerpen die vertrouwd zijn of die hem/haar persoonlijk interesseren, kan deze conversatie in stand houden en beëindigen. - Kan zich mengen in een discussie over een vertrouwd onderwerp en daarbij een passende uitdruktingswijze gebruiken om de beurt te krijgen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan zich op een gepaste manier mengen in een discussie, daarbij gebruik makend van passende taal. - Kan het initiatief nemen tot een gesprek, het gesprek in lopend houden en beëindigen en daarbij op een doeltreffende manier de beurt nemen. - Kan een gesprek beginnen, zijn/haar beurt nemen op een passend moment en een conversatie beëindigen wanneer hij/zij dat nodig vindt, hoewel hij/zij dit niet altijd elegant doet. - Kan standaardzinnen gebruiken (bijv. 'Dat is een moeilijke vraag om te beantwoorden') om tijd te winnen en de beurt te houden terwijl hij/zij formuleert wat hij/zij wil zeggen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan een passende zegswijze selecteren uit een vlot beschikbaar scala aan gespreksfuncties om zijn/haar opmerkingen passend in te leiden om de beurt te nemen, tijd te winnen en de beurt te houden terwijl hij/zij nadenkt.
<p>strategieën: samenwerken</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan aangeven of hij/zij het volgt 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan een deel van wat een ander heeft gezegd herhalen om wederzijds begrip te bevestigen en om de ontwikkeling van ideeën op gang te helpen. Kan anderen uitnodigen deel te nemen aan de discussie. - Kan gebruik maken van een basis repertoire van taal en strategieën om een discussie of conversatie helpen op gang te houden. - Kan de essentie in een discussie samenvatten en op deze manier helpen het gesprek te focussen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan feedback geven en doorgaan op beweringen en conclusies en daarmee bijdragen aan het verloop van de discussie. - Kan op ongedwongen wijze de discussie voort doen gaan, begrip bevestigen, anderen uitnodigen, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan eigen bijdragen bekwam aan laten sluiten bij die van andere sprekers.
<p>strategieën: verhelderingsvragen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kan zeggen dat hij/zij het niet volgt. - Kan met standaarduitdrukkingen om verheldering vragen bij niet begrepen sleutelwoorden of zinsdelen. - Kan op een eenvoudige manier om herhaling vragen wanneer hij/zij iets niet begrijpt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan vragen of iemand wil verhelderen of met details wil toelichten wat hij zojuist gezegd heeft. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan vervolgvragen stellen om te controleren of hij/zij begrepen heeft wat de spreker bedoelde, en kan helderheid krijgen over onduidelijke punten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Als B2.

Tekstkenmerken Luisteren/Harkje

	A1	A2	B1	B2	C1
onderwerp	Teksten hebben betrekking op eenvoudige en vertrouwde onderwerpen uit het dagelijks leven.	Teksten hebben betrekking op eenvoudige en vertrouwde onderwerpen en van direct belang voor hem/haar.	Teksten hebben betrekking op vertrouwde onderwerpen uit zijn/haar eigen vakgebied of interessegebied.	Teksten hebben betrekking op concrete en abstracte onderwerpen die men tegenkomt in het sociale leven en in het onderwijs.	Teksten hebben o.a. betrekking op abstracte, complexe, onbekende onderwerpen.
woordgebruik en zinsbouw	Het taalgebruik is eenvoudig.	Het taalgebruik is eenvoudig.	Het taalgebruik is eenvoudig. Binnen een eigen interessegebied wordt complexer taalgebruik wel begrepen.	Het taalgebruik is complex.	Het taalgebruik is complex. Idiomatiche uitdrukkingen en onduidelijk gestructureerde zinnen zonder expliciete signaalwoorden worden begrepen.
tempo en articulatie	De spreker spreekt rustig en duidelijk.	De spreker spreekt rustig en duidelijk.	Het spreektempo is normaal. De spreker spreekt duidelijk gearticuleerde standaardtaal.	De spreker spreekt in standaardtaal en in normaal tempo.	De spreker spreekt normaal tot snel en hoeft niet duidelijk te articuleren. Slecht verstaanbare en vervormde spraak wordt begrepen. Afwijkingen van standaardtaal vormen over het algemeen geen probleem.
tekstlengte	Teksten zijn kort.	Teksten zijn kort.	Teksten zijn niet al te lang.	Teksten kunnen lang zijn.	Teksten kunnen lang zijn.
strategieën: signalen herkennen en interpreteren	(geen descriptor op dit niveau)	Kan op basis van een idee over de betekenis van het geheel van korte teksten over alle daagse en concrete onderwerpen, de waarschijnlijkste betekenis van onbekende woorden uit de context afleiden.	Kan de betekenis van onbekende woorden over onderwerpen die gerelateerd zijn aan zijn/haar vakgebied en interesses bepalen aan de hand van de context. Kan de betekenis van zo nu en dan voorkomende onbekende woorden afleiden uit de context en de betekenis van zinnen herleiden, op voorwaarde dat het besproken onderwerp bekend is.	Kan een variëteit aan strategieën gebruiken om tot tekstbegrip te komen, inclusief letten op hoofdpunten en begrip checken met gebruik van contextuele aanwijzingen.	Is vaardig in het gebruik van contextuele, grammaticale en lexicale aanwijzingen om houding, stemming en intenties af te leiden en te anticiperen op wat gaat volgen.

Tekstkenmerken Lezen/Lêze

	A1	A2	B1	B2	C1
onderwerp	Concrete zaken over vertrouwde, alledaagse situaties.	Alledaags, bekend en concreet.	Vertrouwde, alledaagse of werkgerelateerde onderwerpen.	Alledaagse onderwerpen en onderwerpen die aansluiten bij het eigen vakgebied.	Alle onderwerpen.
woordgebruik en zinsbouw	Hoogfrequente woorden en korte, eenvoudige zinnen.	Hoogfrequente woorden en woorden bekend uit de eigen taal of behorend tot internationaal vocabulaire. Teksten zijn eenvoudig en helder van structuur.	Eenvoudig en alledaags.	Er zijn geen beperkingen mits woordenboeken e.d. voorhanden zijn.	Laagfrequent en specialistisch woordgebruik komt voor. Lange samengestelde zinnen.
tekstindeling	Visuele ondersteuning.	De indeling geeft visuele ondersteuning bij het begrijpen van de tekst.	Teksten zijn goed gestructureerd.	Er zijn geen beperkingen.	Complexe teksten. Ingewikkelde instructie-teksten.
tekstlengte	Korte teksten.	Korte teksten.	Teksten kunnen langer zijn.	Speelt geen rol meer.	Speelt geen rol meer.
strategieën: signalen herkennen en interpreteren	(geen descriptor op dit niveau)	Kan op basis van een idee over de betekenis van het geheel van korte teksten over alledaagse en concrete onderwerpen, de waarschijnlijkste betekenis van onbekende woorden uit de context afleiden.	Kan de betekenis van onbekende woorden over onderwerpen die gerelateerd zijn aan zijn/haar vakgebied en interesses bepalen aan de hand van de context.	Kan een variëteit aan strategieën gebruiken om tot tekstbegrip te komen, inclusief letten op hoofdpunten en begrip checken met gebruik van contextuele aanwijzingen.	Is vaardig in het gebruik van contextuele, grammaticale en lexicaal aanwijzingen om houding, stemming en intenties af te leiden en te anticiperen op wat gaat volgen.
strategieën hulpmiddelen	(geen descriptor op dit niveau)	(geen descriptor op dit niveau)	(geen descriptor op dit niveau)	Incidenteel gebruik van een woordenboek bij gespecialiseerde artikelen buiten het eigen gebied.	Incidenteel gebruik van een woordenboek.

SLO is het nationaal expertisecentrum voor leerplan-ontwikkeling. Al 30 jaar geven wij inhoud aan leren en innovatie in de driehoek tussen overheid, wetenschap en onderwijspraktijk. Onze expertise bevindt zich op het terrein van doelen, inhouden en organisatie van leren. Zowel in Nederland als daarbuiten.

Door die jarenlange expertise weten wij wat er speelt en zijn wij als geen ander in staat trends, ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken te duiden en in een breder onderwijskader te plaatsen. Dat doen we op een open, innovatieve en professionele wijze samen met beleidsmakers, scholen, universiteiten en vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven.

SLO

Piet Heinstraat 12
7511 JE Enschede

Postbus 2041
7500 CA Enschede

T 053 484 08 40
F 053 430 76 92
E info@slo.nl

www.slo.nl

slo